

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminea,
Foi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretulu:
pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tiera esterne 12 fl.
v. a. pe unu anu seu 2 1/3 galbini mon. sunatoria.

Anulu XXXVI.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la
DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr.
Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare pu-
blicare.

Nr. 9.

Brasiovu 12 Februaru 31 Ianuaru

1873.

La fondulu Academiei romane de drepturi.

Prin subscribulu se tramite colect'a urmat'oria:

Cu disculu in beseric'a locale 50 cr., din cass'a s. beserici 2 fl., dela subscribulu 2 fl., Ion Dragota cantore 1 fl., Bernhard Bercovicu otelieru 1 fl., Iosifu Todorescu 40 cr., Lepedusi Biba 40 cr., Iuliu Dariu 40 cr., Septimiu Dariu 20 cr., Pompiliu Dariu 10 cr. Sum'a 8 fl. v. a.

Rechitova 5 Fauru 1873.

Demetriu Dariu Tiarina
parochu gr. cat.

Brasiovu 11 Fauru 1873.

Intregirea armatei pentru 1873 a luat inceputulu. Astadi venira obligatii la servitia ostasiesci din cerculu Codlei, mane si poimane se voru infaciosi Feldiorenii, in 14 si 15 Chrisbavenii, in 17 si 18 Presmerenii la assentare. In 19 vinu sasii si in 20 romanii rosnoveni; in 21 si 22 sacelenii neromani si in 24 si 25 romanii din aceste comune. Din comun'a Zizinu vinu toti in 26 se se presente comissionii de assentare, er' brasiovenii in 27, 28 Fauru si 1 Martiu. Totu asemenea e impartita poporatiunea pe anumite dile in tota tier'a. —

Cu flori in palaria va merge si se marga fiacare patriotu la arma, la chiamarea cea mai importanta a unui cive de statu, pentruc'a invetiandu a manua bine arm'a, se aiba cu atatu mai mare in credere si curagiu in sene, a pasi cu frunte mai redicata si la usarea egale a drepturilor si a beneficiilor tierii, aperate de voinici de arme. E una din necessitatile cele mai de doritu, ca si elevii din scolele incepat'orie se se ocupe cu exercitia de a manua arm'a, incatu se fia martialu instructi, candu le vine ordinea de a intra in armata; si se porthe pe frunte increderea in manuearea armei de timpuriu, care e si o potere respectabile, ca-ce poterea apera dreptulu jignitu, poterea apera libertatea scirbata, poterea sustiene prosperarea statelor si a poporeloru in mesura progressiva, ea poterea armei insufla singura si dusmaniloru respectulu cuvenitu. Nu molesirea servile in tenerime, nu abundanti'a, nu predominarea placheriloru de a juca pe marele, fiindu sclava patimiloru, ci poterea armei, suferintiele, lucru si luptele cele mai obstinate invertosiescu bracielesu le facu destoinice de a infrunta orce pericle, orce neajunse, dela totu si dela parte. Fericitulu Marianu ca directoru scolaru initia astufeliu tenerimea scolastica in artea lui Marte, in lucru si suferintie: si impunerea martiale si pana astadi sustiene respectulu de naseudeni. Asia ca cei mai probati patrioti cu flori in palaria la arme la suferintie, lu' lucru junime, pentru dreptu si patria!

— Dela Semlinu veni scirea neliniscitoria, ca regimele Serbiei a opritu naile societatii de vaporu pe Dunare a debarca in Belgradu, si agentulu ung. din Belgradu Kallay e insarcinatu a aplanu neajunsele, de care se facura vinovati serbiei in caus'a acesta.

Intre serbiei unguresci, pelunga inversiunarele din caus'a asupritorei tractari cu constitutiunea beseric'esca, se mai incinse si una agitatie noua: fostele regimente desfiintiate pretendu acum, ca se constitue comitatu deosebitu cu capital'a Panciova, si se nu fia divisati la mai multe comitate, cum

voru maghiarii. Comunele provocate de Panciovani aderara; au tramisu deputatiune la generalulu Scudier din Temisiora si alta la Pest'a in caus'a acesta. Regimulu maghiaru ei casiuna acesta pornire mare neplacere, ca-ce i se preparara alte dificultati la organisarea conceputa.

Croatii stau totu pe petiorulu renitentii de a se invoi cu planele maghiare si caus'a loru nu va se se limpediesca.

Slavacii mai somnolenti si totusi decisera reuniri invetiatoresci, si primira toti principiulu, ca cultur'a in scolele poporulu numai pe petioru absolutu nationale se se elupte, si se unescu cu reunianile moraveniloru de aceea si limba spre scopulu crescerii nationali.

In cislaitani'a Slovenii se alaturara la pornirile cehe, dandu asemenea petitiune in contra reformei de alegere, care de si aprobata pentru a se presenta in senatulu imperiale, nu are prospecte a reesi executabile fora mari scutuiture. Cehii taboristi, cu meetingurile, au si miscatu armat'a, in catu Prag'a e ca sub stare martiale crucita de patrole, care oprescu pe taboristi dela coadunare. Diurnalele polone, anumitu „Gaz. Norodowa“, se revarsa in cele mai indignate expressiuni de ura si despretiu in contra decembristiloru, incatu misca si masele poporulu in contra nemtiloru.

— Maghiarii in diet'a din Pest'a procedu la desbaterea speciale a bugetulu si se intrecu a esi pe facia, ca maghiarii suntu volnici a se intioli din tesaurulu statulu, si decisera pentru teatrulu maghiaru a mai da 44,000 pe anu, afara de cele 66,000, obvenite din list'a civile pe anu si asia mergu cu tote exigintiele culturai loru nationale, fora respectu si la cultur'a limbii nationalitatiloru, incatu se vedu a fi numai discipulii lui Veresmarti, care caut'a, ca totu omulu se fia omu si maghiaru.

Publicamu aici si o coresp. din Pest'a despre starea financiale.

Creditulu Ungariei.

De candu caotele misteriosu, in care dela improvisarea dualismulu, se tienea archivulu acteloru despre financiele Ungariei, cu total'a si definitiv'a cadere a ministrulu Lonyay, a inceputu a se mai lumin'a; de candu nu s'a mai potutu ascunde si au trebuitu se ajunga la cunoscenti'a lumii, ca Ungari'a financiarmente este preste mesura sguduita, ca are difficitu de 90 millioane fl. dintre cei, cari au ascultatu reporturile financiare pana la doreros'a desceptare, nime n'a potutu fara motivata uimire si profunda indignatiune se nu eschiamu plinu de amaritiune: Se pote!? — In Ungari'a, dorere, s'a potutu. Inse nimicu fara causa.

Dera amaritiunea a crescutu si, iute ca cugetulu, a napaditu tier'a si a implutu animele deosebitelor natiuni din Ungari'a, candu, nepotenduse incungiur'a contragerea unui imprumutu, de 54 millioane, intre alte impregiurari nu pre apasatoriu pentru o tiera manosa si dela natura binecuvantata, ca Ungari'a, candu, dicu, barbatii insarcinati cu acesta afacere, au trebuitu, spre rusinea tieriei, se se comanacesca si se colinde astufeliu si de atatea ori, si in astufeliu si atatea parti pentru unu imprumutulu, de care poporatiunea de altumentrea, pre langa o manipulasiune finantiaria nelonyayana, ar' fi trebuitu se pote remane crutiata. Amaritiu-

nea a crescutu candu, se o spunemu verde, s'a vedutu ca nu va mai fi vorba gola, ca creditulu Ungariei innaintea lumii, dieu, este mai micu decatu . . . . . mai ca nu afu tier'a, cu care se o potu compar'a, fara ca se gresiescu.

Chiaru si diuaristic'a maghiara, mai alesu cea oppositionala, asemenea constata acestu pre tristu adeveru, inse in modu cu multu mai crassu, lu descriu cu colorile cele mai viue. Inse neci guvernamentalii nu numai nu cutedia a trece cu vederea acesta apasatoria impregiurare, ci si ei o amintescu, o marturisescu, dera firesce, dupa obiceiulu indatinatu; ei adeca credu, a pote si acum imbet'a tier'a cu apa rece.

Pre evidentu s'au vedutu tote acestea si la discusiunea generala asup'r'a bugetulu. Opositiunea centrale, mai alesu conducutorii loru, de si au acceptatu proiectulu spre desbatere speciale, au frecatu atat'a hrenu sub nasulu guvernamentaliloru, cu osebite ministrulu de finantie, incatu mai ca le-ar' fi potutu fi de ajunsu. Ghyczy a redicatu in lungulu seu discursu, ascultatu cu tota atentiunea, cele mai grave, mai ponderose si motivate accuse si incriminari a sup'r'a financialiloru guvernamentalii, inse in specie contra contelui Lonyay.

Acestu-a, nu celu antaiu ministru de finantie in lume, care pentru falsitatea si minciun'a sa, a trebuitu se vedea astufeliu de furtune terribile accumulanduse a sup'r'a capulu seu, a fostu celu antaiu ministru de finantie alu Ungariei improvisate, care a datu directiune manipulasiunii financiare d'aici. Si deca acesta directiune a fostu nimerita si dictata de bunavointia si portata cu conscientiositate facia de tier'a si natiunile ei, se vede eclatante astadi, dupa caderea lui Lonyay, se cunosce din defficitulu de 90 millioane, era urmarile se potu usioru marca dupa impregiurari, intre cari d'abi'e se pote contrage imprumutulu de petecitu.

Lacunele din discursulu lui Ghyczy le-a implutu apoi Tisza in deplina mesura. Interesante a fostu discursulu guvernamentalulu Kautz, care, pentru cascigarea de creditu Ungariei, recomanda ca medicina redicarea contributiuniloru — afirmandu cu destula naivitate — ca lumea astufeliu se vedea catu si ce pote Ungari'a. Se vede ca este mesur'a guvernulu actualu. Incerce-o, se vedemu unde vomu ajunge, candu si contributiunile de acuma suntu d'abi'e de portatu, suntu cele mai aprupe de gustulu dlui Kautz.

Inse, in fine, toti combatentii, afara de nationalulu Borlea, alu carui discursu sci, ca va vide si aici lumin'a dilei, s'au feritu si au incungiuratu, ca pisc'a blidulu cu pasatu, d'a spune francu si gavaleresce, adeveratele motive, pentru cari Ungari'a sub guvernulu ungurescu are astufeliu de crediementu miserabile innaintea lumii. Ungurii adeca s'au feritu a marturisi, ca creditulu Ungariei este si va remane scutuitu pre cum l'am esperiatu, nu numai pentru conscientios'a manipulasiune financiare, care dupa 5 ani se pote fal' cu defficitu de 90 millioane fl., ci si mai cu sema pentru politic'a unguriloru, observata totu meru facia de deosebitele natiuni din Ungari'a. Si pana ce manipulasiunea va fi totu Lonyayana, pana ce politic'a unguriloru va remane totu cea de pana acum, nu potemu sper'a, ca starea interna se va schimb'a, neci ca creditulu va cresce.

Acést'a este starea interna a Ungariei actuale si dela acést'a potemu, naturalmente, conchide si la cea esterna.

Ni dóre, mai alesu natiunii romane din Transilvani'a, a constatá acést'a, pentru ca romanii Ardélului, contra vointiei si protestarilor ei, voru fi fortiați a inghiti lucruri, pentru cari nu pórtá vin'a.

La desbaterea speciale a supr'a bugetului vomu vidé, déca ne-amu insielatu seau ba; inse fórte me temu, si de ce te temi nu pré scapi.

Valeriu.

Reflessiuni la § 6 lit. d din proiectulu celu nou de lege pentru scólele medie.

Cestiunea invetiamentului este o afacere prea importanta, decatu se potemu trece cu vederea, ori ce se intempla pentru resolvirea ei, caci de aci depende progresulu séu regresulu unui statu. Cestiunea invetiamentului nu este numai afacerea ministrului séu a dietei, ci la resolvirea ei este obligatu se contribuie fia-care omu, care se ocupa de crescerea tinerimei, si vice-versa, ministrulu de instructiune avendu in vedere promoverea invetiamentului, 'si implinesce numai sacr'a detoria, déca nu ignoréza si nu despretuésce cu totul vocile, ce se radica in privinti'a acést'a.

Escelenti'a Sea, actualulu ministru de culte si instructiune publica domnulu Trefort, indata ce a fostu investitu cu portofoiulu, a si luatú initiativ'a pentru o nóua organizare a invetiamentului conchiemandu mai multi barbati de capacitate, tiendú cate-va conferintie si se consultá in modu confidentialu despre principiile, care se se ié de basa la crearea unui nou proiectu de lege pentru organizarea scólelor medie (gimnasiale si reale). Acestu proiectu s'a si compusu si in dilele trecute se asternu consiliulu de instructiune (Unterrichtsrath) spre desbatere, cáre luandu-lu la pertractare, paragrafu de paragrafu, 'lu primi cu unele modificatiuni.

Noi salutaramu cu bucuria si aprobaramu iniciativ'a inaltului ministru la o nóua organizare a invetiamentului, ca-ci erá tempulu supremu pentru delaturarea unoru lacune, care cá nisce pete negre turburá lumin'a sciintieloru, déra elaboratulu de facia ne inmorméntá tóte sperantiele, ca-ci i lipsesce tocmai aceea, ce trebuie se aiba — libertatea invetiamentului.

Cetindu acestu elaboratu ne aduseramu aminte de asemenarea cea nimerita, ce o facú renumitulu profesor Dr. Lazarus din Elveti'a cu ocasiunea jubileului de 500 de ani alu Universitati din Wien'a; elu asemená unu statu, care restringe libertatea invetiamentului, cu carausiulu din anecdota, care avendu se urce unu dealu, impiedecá carulu indata la suisu, si 'si facú urcarea imposibila.

Asié se intempla si la noi, se restringe libertatea invetiamentului, se impiedeca si ingreuiéza promoverea si latirea culturai. Pentru ce? Suntemu noi cei de sub corón'a St. Stefanu intr'o stare atatu de inforitória in privinti'a invetiamentului? N'avemu decatu se luamu datele statistice in mana si ne vomu convinge, ca starea nóstra e pré precaria, prea trista, si ca avemu inca multu pana in verfulu délului. —

Scopulu nostru de asta-data nu este de a face o critica minutiósa asupr'a intregului proiectu; ci ne marginimu deocam-data numai pre langa unele riflessiuni asupra § 6 lit. d, cáre prescise, ca

in clasele superióre gimnasiale si reale au se se propuna tóte obiectele esclusivu numai in limb'a maghiara.

Decisiunea acést'a este sentinti'a de mórte pentru desvoltarea si inforirea natiuniloru nemagiare in specie si unu impedementu enormu pentru inaintarea culturai in statulu magiaru in genere.

Deci vomu cercetá mai antaiu temeitatea motiuniloru, pre bas'a caror'a s'a adusu acést'a decisiune si apoi vomu demonstrá, cumca ea este in contr'a principiiloru pedagogice.

Domnulu F. Toldi pretinde intr'o cuventare emfatica, ca in tóte scólele medie din statulu ungrescu trebuie se se propuna obiectele in limb'a magiara din motivu, ca ori-ce omu ocupa unu postu publicu are trebuintia de limb'a magiare. Motivulu acest'a lu reducemu numai la amplotiati de statu, si astu-feliu aru avé locu la desbaterile asupr'a invetiamentului din scólele medie numai

atunci, candu scopulu acestor'a aru fi esclusivu de a ne cresce amplotiati de statu; inse scopulu scóleloru medie, chiaru dupa cumu l'a satoritu consiliulu de instructiune in cap. I. § 2. este cu totul altulu, si prin urmare motivarea domnului F. Toldi nu are locu. — Déca ea totu-si se ié in consideratiune cu privire la amplotiati de statu, atunci potu cu totu dreptulu si profesorii de teologia, de medicina, filosofia si profesorii dela tóte specialitatile tehnice se vina cu pretensiuni de feliulu acesteia; cá la invetiamentulu din scólele medie se se ié fia-care facultate si fia-care specialitate de sciintia in deosebita consideratiune. Tocm'a pentru ca se nu se dea ausa la astfeliu de pretensiuni speciale, se iá de regula in vedere la fipsarea scopului scóleloru medie, cá scolarii, carii au depusu maturitatea, se fia pregatiti in mesura egala pentru fia-care specialitate. Acést'a si nimicu mai multu contine chiaru si scopulu fipsatu de on. consiliu de instructiune. — Este apoi chiamarea si detori'a scóleloru superióre, a Universitatiloru si a tecniciloru, cá se-si califice studentii in specialitatile respective si se pretinda dela ei, ce voru vrea; prin urmare pana la maturitate n'are statulu de a pretinde nimicu specialu; dna maturitate este sant'a lui detoria, cá pre tenerii, ce imbratiásiédia carier'a juridica, se si-i faca deplinu corespundatori. —

Domnulu Lubrich sustienendu propunerea de susu o motivéza cu aceea, ca magiarii suntu prea indulgenti facia cu alte natiunalitati si de aceea negliga desvoltarea limbei loru. Ce ironia jace in motiunea acést'a! Tóta lumea nemagiara striga si se vaieta de stricteti'a, ce se obsérva la impunerea limbei magiare si domnulu Lubrich totu-si se mira de etichet'a si curtoasia magiara. Etichet'a si curtoasi'a acést'a ni se pare tocmai cá glum'a aceluia din poveste, care deduse 9 palmi inainte de bataia.

La motivarea domnului Wenzel, cá tenerii, carii vinu la universitate parte intempina insusi multe greutati, parte facu profesoriloru multu de lucru, reflectamu numai atata, ca acomparandu greutatile, ce trebuie se le sufere toti scolarii din gimnasiele si realele superióre, introducundu-se limb'a magiara cá limba de propunere, cu greutatile ce le intempina numai unii si prea puciu studenti la universitatea magiara, apoi greutatile acestor'a disparu si nu este nici dreptu nici logicu, ca pentru evitarea unoru greutati mai mici, se se impuna greutati mai mari; séu vorbindu matematicesce este dreptu si logicu ca pentru 10—20 de teneri, cari se ducu la universitatea magiara, se se mortifice spiritulu si mintea la 100—200 de scolari, siliti a cugeta, a vorbi si a scrie in limb'a magiara? —

Cu privire la pretensiunea domnului Wenzel, cá in clasele inferioare celu pucinu istori'a si geograf'i'a patriei se se propuna in limb'a magiara din motivu, ca manualele romane si serbesbi falsifica istori'a, de óre-ce inspectorii si directorii superiori, necunoscundu limbele respective, nu potu controlá manualele, ce se predau tinerimei — respundemu numai atata, ca are guvernulu destui ómeni adepti si devoti din natiunile respective, cari sa denuncie la momentu neisactitatile comise in astu-feliu de manuale.

Iéta motiunile, pre bas'a caror'a s'a adusu aceea decisiun asupritóre, — motiuni, care au atata putere, cá stiel'a scósa dio cuptoriulu ferbint,e o simpla lovitura si s'a facutu prafu.

(Va urma).

Unu actu de cultura si umanitate sasésce.

... Nu potu ascunde fapt'a marsiava si brutalitatea ce au comisu vr'o síése individi sasi din Codlea, comun'a sasésca in districtulu Brasiovului, cu unu sermanu romanu din Vladeni. Romanulu saracu, ingrecatu cu o multime de copii minoreni, in sér'a de 10 Ianuaru a. c. st. n., gasi in marginea padurei de pe territoriulu comunei sasesci Codlea, in apropiare de Vladeni, unu lemnu putredu cadiutu josu pe pamentu, se aluncá a cugetá, ca cu acestu lemnu -si va incaldí incatv'a cuptorasiulu incungiaratu de 6—7 copii mititei, si cadiu in tentatiune alu luá pe spate, fara a se teme, ca dóra v'a se comita vre o prevericatiune de paduri, cu acelu putregaiu si plecá la copilasii sei. Dér' din nenorocirea lui, de odata din desimea padurei se arunca nesce bestie asupr'a-i, síése sasi provediuti

cu nesce maciuci cá nisce pari l'au urmaritu si incungiaratu. Omulu incepe a tremurá, a plange si a se rugá de iertare, cerendu selu duca in Codlea la judecatori'a respectiva; dér' intieptii portatori de cultura si cunoscatori de legi sasi sciura a fi mai barbari decatu selbatecii din Camceatca, ca-ce tragu nenorocitului omu ciórecii din petióre cu forti'a, -lu descultiara in capu de iérna in midiuoculu campului, apoi pe gerulu mare, fú silitu a siedé cu petiórele góle pe zapada preste o diumetate de óra. Asprimea gerului lu torturá; dér' trebuia se suferi, vedenduse amenintiatu de reteveiele sasesci. Acuma dupa ce cugeta sasi, ca siar' fi satisfacutu poft'a loru, unulu dintre cei mai betrani, luandu ciórecii prisionierulu loru pe batiu, s'a esprimatu asia: „No ny krezu vecine! no ciórecile teu merge la cantialaria in Codlea“, si cu acestea la momentu au disparutu cavalerii sasi in desimea padurei; éra nenorocitulu Vladerénu, pe candu frigulu érá nesuferibilu, fú silitu a merge la muerea sa si copii sei mai numai in costumulu lui Adamu.

Óre fapt'a de mai susu este urmare a culturai? a umanitaii? fapt'a unora din poporu luminatu, adaptu in cultura si umanitate? . . .

Nu, Domnule Redactoru, nu! ca acést'a este facta nu de cultura si umanitate, ci de ómeni selbatici si barbari de camceatcadali, ori de bornirti din insul'a Borneo. —

Pana ce se pangarescu sasi sateni cu astfeliu de barbarie, se nu se mai laude si ei, ca suntu portatori de cultura si umanitate, ca se scandalescu chiaru si porcarii si carnificii de facta cá acést'a.

In fine crediendu, Dle Redactoru! ca reprezentanti'a comunei Vladeni cunoscundusi datori'a Ve va mai descoperi si alte mai multe fapte brutale comise de cultivatii sasi din Codlea facia cu romanii din Vladeni, remanu alu Multu On. Domniei Vóstre cu cea mai deosebita stima si consideratiune.

Unu martoru oculatu.

Vestea inf. 28 Ianuaru 1873.

(Excerpte dintr'o corespondentia).

D. capitanu c. r. in pensiune Basiliu Stanciu respinge intr'o coresp. volumiósá cele scrise in contrai de catra dd. Ióne Florea si Ilariu Duvle in nr. Gazetei 101 din an. tr. imputandule, ca in cortelulu pretorelui au fauritu planulu, cum disera, a scapa de rusine pe Grideanulu, dér' compromitendu pe stralucitulu barbatu alu natiunei, impartindu rotele si cea de intrigante danduo teologulu Alexandru Popu Siandru alias Alexandrescu, alu carui asertu, ca capit. Stanciu ar' fi luatú 200 fl. dela Teleky, cá se faea pe granitari ai da voturile, lu numesce infamú, declarandu de calumniatoriu pe d. N. pana nu va dovedi acést'a inaintea trib. criminale, unde si a si inaintatu acús'a pentru lesiunea de onóre. Neaga ca Alexandrescu i ar' fi rudenia, ci tocmai dusmanu, pentruca la aratatu la comitetu, ca nu-si tiene acuratú órele, de unde si fú monitatu si de aceea aruncá cu petre in dsa, care l'a ajutatu a intra in postulu de diriginte la scól'a din Vistea.

Dlu Il. Duvlea la art. din Gazeta nr. 1 si 2 a. c. respingundui asertele cá calumnia, apoi conti-nu asia:

Parola de onóre — n'ai dle Duvlea! Fiindu ca dici: „La 16 Febr. avendu convenire cu dnulu Stanciu in Vestea inf., dlui nu era pronuniatu nice pentru unu nice pentru altu, adeca nice pentru candidarea romanesca, nice pentru proteste“. — D. asessore Florea, consorteles dle te deminte deplinu, spuindu adeverulu convorbirei nóstre. —

In catu este vorba despre lucrarea protestelor prin mine si capitanulu Poparadu, bine voiésca on. publicu cetitoriu a se convinge din dechiaratiunile alaturate, subsemnata si de 2 membri ai reprezentatiunei municipali, dlu parochu Fagarasiu, din Dragusiu si dlu parochu Mardanu din Sambata super. In catu despre protestulu locului mieu natalu Vestea inf. subscrisu si de mine, dlu Duvlea

nu voesce a eeti pasagiulu diu corespondenti'a mea nr. 98 alu Gazetei, unde este spus verde — ca ce s'a intemplantu cu acestu protestu. — Écca

Dechiaratiune!

Cu mirare amu cetitu in nr. Gazetei 101 1872 et 1—2 1873 cum se falsificã adevèrulu. Spre constatarea a acestui adevèru — de care in momentulu de facie avemu toti romanii — bine simtitori — mare lipsa, ne vedemu noi subscrisii necesitati a da acèsta dechiaratiune:

Proteste, cari s'au inaintatu prin subscrisii la comisiunea electorale in dilele de alegere dietali 16 et 17 Decem. in Vestea inf., s'au subscrisu tôte in locuinti'a — si numai prin neobosit'a staruintia a c. r. capit. Stanciu et Poparadu, si de nu indrepta si informa acesti doi, pre poporululu nu coruptu — ci pre poporul confusu, care nu sciea de cine se se tiena — nice unu protestu nu se preda la comisiunea electorale. —

Noi subscrisii — amu subscrisu protestele nòstre dimpreuna cu toti membri ceilalti in 17 Novembre in cass'a deschisa a capitanului Stanciu — toti udati de plòia pana la pele. —

Nu le este spre onóre — spunemu verde la acei domni — care indresnescu a vetema — tocma pre aceia, cari numai singuri au facutu totulu — si au lucratu cu scopu curatu — pentru salvarea onórei nationale in aceste dile pecatóse.

Ioan Piltia
parochu.

Iuon Dobrea.

Moise Comanicu
jude din Sambata sup. resarit.

Dechiaratiune!

Subscrisul prin acèsta adevèresce, cumca protestulu comunei Dragusiu predatu comisiunei de alegere, l'amu facutu si subscrisu in cas'a dlui capitanu c. r. Stanciu, unde erã facia si dlu capitanu Poparadu. Fagarasiu in 28 Ianuaru 1873.

Ioan Fogorasiu
parochu.

D. par. gr. or. Ioan Mardanu cu datu Sambata inf. 28/1 1873 marturisesce in dechiaratiunea sa, ca alergundu la judele comunale in 5/17 Dec. se subscrie protestulu litografatu primitu dela clubulu nationale, judele a declarat, ca alegatorii su dusi mai toti, au alergatu dupa ei pana in Vistea inferiòre, unde au intratu la capit. Stanciu captandu materiale de subscrisu si asi'a s'au subscrisu protestele.

D. par. Ioan Popp din com. Dragusiu in dechiaratiunea sa dice, ca „tôte protestele date in contra alegerei dietale tienute in Vistea inf. in 16 si 17 Dec. s'au subscrisu in locuinti'a si numai prin staruinti'a c. r. capit. Stanciu. Protestulu comunei Dragusiu s'au subscrisu prin mine si poporarii mei“ si déca nu invatiã d. Stanciu pe poporu nece unu protesu nu se da comisiunii, Dragusiu 22 Ian. 1873.

Dlu Duvlea dice mai in colo IV. „Dlu Stanciu afirma a fi commissariu la scòlele granitialesci, alu carui presiedinte este dlu br. Urs, intrebu dér' pre d. br. Urs, ca cum pòte suferi, ca óre cine in calitate de commissariu scolasticu cu diurne bune, se se abata dela misiunea sa facundu pe cortesiuulu si — seducundu pre comitetulu scolasticu, si pre crescatori mladitiloru romane. —“

Dle Duvlea si consoci! mare ghimpu ve suntu in ochi si urechi numele de „granitialesci“ si „scòlele nòstre granitialesci“ — cari scoli spre mahnirea dvòstre — ómeni ai intunerecului si orbiti de patima si fanatismu!!! sub intielèpta conducere a comit. adm. cu chefulu seu br. Urs in frunte — de abea in unu anu de dile — au facutu progresse — de care — fara de a ne fi rusine — se pòte convinge ori si cine — espertu pre terenulu scolasticu. — Dér' candu dta dle Duvlea, si cei de perulu dtale! ati vedé, cumu prunci si pruncele de ambe confessiuni romane invatiè in aceste scoli

granitialesci la olalta in armonia angerésca v'aru doré? —

Eu suntu cá membru alu comitetulu admin. de fond. scol. granitialescu din Sibiu, denumitu de acestu comitetu cu decretu. cá commissariu scolasticu, atatu pentru supraveghiarea invetiamentulu, catu si pentru reparaturele necesarie la edificie scòleloru nòstre granitialesci, din tier'a Oltului si anume: Tientiari, Tohanu vechiu, Ohaba, Marginezi, Copacelu, Vaida Recea, Lissa, Voilla et Vestea inferiòre. —

Spesele de calatoria suntu 2 fl. diurne si 1 fl. de milu spese de caransiè. — Acestea diurne mi se solvescu din fondulu nostru scolast. granitialescu din Sibiu, déra nu dle Duvlea de pre — pelea seraciloru, si nice cá mita dela criminalisti — cá se scape de merit'a pedépsa!!!

Lucrarile mele pre terenulu scolasticu, va sci ale pretiu in prima linia comitetulu administ. din Sibiu, care mau onoratu cu acèsta incedere, si in a 2-a linia eforiile, si toti confratii granitialesci dela aceste scoli din tóta tier'a Oltului. —

In fine dle Duvlea -ti place a crede — ca eu nu sciu serie romanesce. — Cumu esti de postatu! ba vrei semi areti cu matematica dle din luna — ca n'amu pututu invetia numai in 3 luni de dile — nesciundu mai inainte nimica. —

Illusiunea acèsta a dtale este de creditu, — flinduca dta, si cei de perulu dtale — tinteti pre officiri — sub officiri — amploiatu, care nu suntu juristi buna óra cá dta, pre preoti si alti intielegenti fosti granitialesci — de caprari simpli — care nu sciu nimica. —

Dér' eu — 'ti voi arata dle Duvlea — cu matematica lumésca — cumu amu invetiatu eu a serie romanesce. — Eu dle Duvlea — in etate de preste 50 ani cu perulu caruntu — mergu in tôte dilele la scòla, si numi este rusine de a — invetia. — Deci in 3 luni de dile, cá romanu cu trupu cu sufletu, se nu fi fostu in stare, de a invetia si de a serie romanesce, de a serie adevèrulu romanesce francu si liberu — fara de a avé téma de nesce creaturi miserabile precumu. . . . —

Dér' dle Duvlea! stramosii acestoru granitialesci — care ve inghimpa pre dvòstra asia de amaru — mai inainte de 500 ani — martori diplomele loru si istori'a — au sciutu de a serie cu sange din venile loru romane — ca suntu romani si traescu pentru aperarea numelu sublimu de romanu, si fi de fiu loru — in tôte tempurile cele grele — pana dupa revolutiunea din 1848 au scrisu cu asemene litere de sange, ca suntu romani fideli. —

Dér' dta dle Duvlea si cu cei de parulu dtale! — vati ivitu numai de vre-o cati-va ani pre campiile acestui nobilu districtu romanescu — si inbuibandu-ve din sudórea poporulu — cu una cutesantia de filou ve aruncati acuma asupra ómeniloru onesti si pacnici, — si ve incercati de ai desbraca de onorea — pre care unu filou nu o cunosce. —

Va se sci inse dle Duvlea! — cumca déca va se mai dé Ddiu — cá se mai fimu vròdata chiamati — de a mai serie romanesce — cu sange romanescu — ca fostii granitialesci nice maiestri'a de arme nu o au uitatu — si nice sangele de romanu din vinele loru nu sau facutu apa — vomu scrie bucurosi — ba suntemu in totu momentulu gat'a de a scrie, dér' atunci dle Duvlea! dta si cei de perulu dtale, nu veti afla gauri destule — neoi sub pétr'a craiului, si nice sub alte dealuri din Transilvani'a, unde se ve ascundeti de rusinea, care va se ve ajunga. —

In fine pentru cá se afe publiculu — adevèrat'a causa a candidarei — si caderei br. Urs — 'mi tienu de datoria — a descoperi: ca tocma aceia cari au fortiatu „passivitatea“ absoluta in cunoscut'a adunare din urma, intre carii si domni Duvlea si Florea si conducatoriulu passivitatiei absolute adv. Densusianu, suntu caus'a batjocurei si rusinei ce au patitu populatiunea acestui municipiu.

— Ei adeca in adunare au esoperatu conclusulu de passivitate, si apoi dlu Duvlea si Florea au venit la Vistea si — dupa cumu reconósce insusi dlu Florea in corespondenti'a sa — au conclucratu la candidarea si caderea br. Urs — elu si cu dnulu Duvlea si invetiatoriulu Alesandrescu — instrumentulu loru — a candidat pre br. Urs, pe candu toti alegatorii scieau, ca romanu nu este nimenea candidat, l'au candidat in diu'a din urma, ba in momentulu ultimu, si cui lau candidat? unei multime de ómeni imbetati de agentii lui Teleky. —

Apoi lucru de necrediutu s'ar' paré — déca nu ar' fi fapte — ca cu 2 dile inainte de alegeri (sambata) din Vestea — conducatoriulu passivitatiei dlu adv. Densusianu, a venit la Voila, si adunandu representanti'a comunale, le a spus, „se alegeti si se lucrati pentru alegerea lui Urs“. — La aceste cuvinte judele comunalu din Voila au intrebatu, dér' cu passivitatea „ce se fia?“ — dlu Densusianu a respunsu „passivitatea se remaie passivitate, dér' alegeti pre br. Urs“. —

Spre dovedirea acestei impregiurari me provocu la judele comunalu Sierbanu, membri comunali c. r. locut. primariu Samoilu Gaboru si alti representanti din Voila. — Ce scopu au avutu aceasta metamarfosare a dvòstra dd. passivisti? — Cu ce scopu ati fortiatu passivitatea in adunare, si apoi — dupa cateva dile — contra conclusulu dvòstre, ati candidalu pre br. Urs, cá se ne confundeti.

Basilus Stanciu
c. r. capit. pens.

Hoterelu 6 Fauru 1873.

In 4 Fauru a fostu alegerea de notariu cercualu in Comuna Fizesiu-sempetru dein comitatulu Dabacei, Cerculu superioru, processulu Panticèulu.

Candidati au fostu patru individi, numai unulu curatu Romanu Simionu Groza si unulu curatu unguru, Szócs Ferencz.

Alegerea au gravitatu intre unguru si Romanu, cu tôte ca in patru comune' care formulèdia cerculu alegatoriu toti alegatorii au fostu Romani si numai siese unguri.

Dein partea candidatulu unguru Szócs Ferencz s'au coruptu 14 alegatori cu protopopulu locului Rosca Petru in frunte cu cate 10 fl. Oare Rosca Petru pentru cata suma si au condusu alegatorisei dein comun'a Fizesiu-sempetru? Pentru asta fapta de rusine locuitorii respective poporenii s'au forte indignatu si triiatu.

In acestu impregiurari grele, triumfulu gloriosu, ca a reesitu de notariu cercualu Simion Groza, cu totu adevèrulu se adscribe Zelosului, activului, energicului si generosului Protopopu dela Vajdaháza Basiliu Munteanu.

Merita lauda poporeni respective alegatorii dein Vajdaháza, cari au primitu dela Szócs Ferencz fiesce care cate 10 fl. si totusi au votisatu cu protopopulu parentele loru, (vedi asia! R.)

Generosului romanu protopopu i se dice cu Virgiliu: Semper honos nomenque tuum. laudesque manebunt!

C.

Ciceu-Cristuru 6 Fauru 1873.

Ne implinimu o sacra oblegatiune, candu facemu cunoscutu on. publicu romanu, ca dilele aici ne suntu amare si reulu ne e la culme! Plag'a politica inca o simtimu intre constelatiunile opresive. . . .

Dér' corporalmente inca suntemu amenintati de fòme!!! Ai nostri, cari cu injuriós'a commassatiune de 30 de ani — firesce nu din dragulu lelei — facute — devenira abia proprietari de 6—7 si per excelentiam fostii judi dominali, si canonica portiune romana de cate 10 jugere! pre candu cea romano-catholica e de 30 jugere de si are numai 7 suflete; (vedi asia se face dreptatea, candu e vorba de impartirea beneficaloru! —) éra bietii curialisti remasera numai cu case 1—2 falce de pamentu — Acèsta nu e vreo minune, déca recugetamu, ca locuitorii de aici fura sbiciulati in 3 ani de grandina

infricosiata mai alesu de cea din 1-a si ultim'a Iuniu a. tr. care fù extraordinaria de mare si multa, care nimicise nu numai tóte productele, ci si acoperementele caselor si ale besericelor cu sindile le ruinà si nemici. Spre constatarea celorlora disevorbescu cifrele: mortalitatea aici trece cu multu preste nascutii anuali; — pucinele mosie ajunsera in manele speculantiloru si creditoriloru apasatori, cei mai putintiosi implura lumea; cei neputintiosi remasera vegetandu in lipsa totale, din care, de fòme, — se petrecu unii pe altii de a se intalni numai dincolo la a 2 venire!

Appellamu la simtiulu crestinescu alu celorlora mai avuti, reinnoindu apelulu din Iuliu a. tr., cá se binevoiesca a mai contribui ajutòria, pentrucá se mai scapamu viati'a la locuitorii remasi expusi fòmetei, pana la secerisiulu viitoriu, adresanduse la protopopiatu ori prin posta la subscrisulu. —

Ioanu P. Popu
protopopu si paroch gr. cat.

Ohab'a in 7 Fauru 1873.

— . . . Ati binevoitu a anexá la correspondenti'a din Fagarasiu si un'a notitia, in carea intre altele mai multe a-ti amentitu — cá din audite — ca alegatorii lui Máday atat'a au beutu si s'au ospetatu in scòla din Ohab'a cu ocaziunea alegeriloru, pana candu au stricatu si scaunele din scòla, asiá catu invetiamentulu din asta cauza a trebuitu se suferu. De óra-ce acésta notitia s'a facutu in feliulu si form'a unei interpelari a comitetulu granitarescu din Sibiu, carele are competinti'a, ma chiaru datorinti'a a supr'aveghiá scòlele granitarescu, si a nu lasá neprobositate astufeliu de profanari ale localitatiloru menite pentru celu mai santu scopu, — 'mi tienu de mare détòrintia atatu in interesulu adeverulu, catu si spre justificare facia cu onoratu comitetu din Sibiu a dechiará: cumca localitatile scòlei din Ohab'a au remasu intacte si crutiade de un'a astufeliu de maculare, atatu inainte catu si dupa famosulu actu de alegere, si autorulu acestei scornituri, carele nu se geneadia a amblá cu mentiuni chiaru si pe la usile redactiunei, nu e omu de omenia, ca-ce prin acésta a avutu numai marsiavulu scopu de a blamá si calumniá efori'a scolare si corpulu invetiatorescu.

Ilariu Boieru
locotenent. prim. ces. reg. in
pensiune si vice-presiedintele
eforiei scolare.

Gurgiu in 5 Februaru 1873.

Comun'a Sanmihaiu, care numera 80 locuitori romani — si diace dela opidulu Gurgiu spre m. di in departare de 1½ óra — fù cercata de focu! Locuitorii acestei comune inainte de asta cu vreo 3 ani s'au aflatu intr'o stare materiala buna, asiá, incatu comunele vecine se ajutá dela respectivii multu prin imprumuturi de bani si bucate; — acuma ense dupa espirarea a celorlora 3 ani numiti au devenitu si ajunsu la una stare miserabila asiá de mare, incatu sermanii preste tóta vér'a su siliti a merge pre la orasielile vecine la lucru de di spre a-si castigá panea de tóte dilele.

Plag'a acésta nu a fostu de ajunsu pe capulu loru, ci in a 3 Februaru a. c. nóptea pre la 11 óre — s'a intemplata unu focu infricosiatu, care intr'unu minutu prefacù in cenusia averea a 19 locuitori — intre cari si sant'a beserica a arsu. — Sermanii ce voru face! in timpulu presentu candu tóta lumea e ingrigiata de traiu? Sermanii speredie, ca confratii loru de unu sange voru face dupa potiintia colecte elemosinarie, cari prin officiuulu processualu „Gurgiu“ le voru tramite — spre a li se inmana. — Aici li speranti'a se póta trai. —

Ce va fi inse cu sant'a beserica? candu va veni comun'a Sanmihaiu la poterea materiala se-si póta edificá beserica? Reu ingrijescu capii besericei de beserice, scòle, case parochiale! Déca besericea in Sanmihaiu erá asecurata contra foculu la inst. nostru Albina catu de bine ar' fi! —

Nenorocirea ne facù se ne para reu de acésta neglegere, dauna, ca pre tardiu! Dér' se invetiè altii din patiani'a nóstra; ér' noi se ne punemu cu totii pe lucru si se reparamu plag'a sórtei, ca cu poteri unite ne va ajuta Ddieu! —

Farcasiu —

ROMANIA. Bucuresci 30 Ian. v. 1873.

In 18 Ianuarie a avutu locu alegerea episcopiloru. Resultatulu a fostu ca s'au alesu episcopu alu Ramnicului-Valcei: R. S. S. Atanasie Troados, cu 92 voturi. Episcopu alu Romanului: P. S. S. Isaia Diocleas, actualulu locotenentu alu aceleasi episcopii, cu 141 voturi. Episcopu alu Argesiuului: P. S. S. Iosifu Mireonu Nan. cu 144 voturi.

S'a facutu cunoscuta trist'a scire despre inctarea din viatia a P. S. S. Dionisie episcopulu de Buzeu.

In acésta regrantanta vacantia s'a alesu episcopu pe P. S. S. Archiereulu Inocentie Iosifu Sotiriopoleos locotenentu de episcopu la Ramnicu. Suntu romani cei alesi, ori greci? In Romani'a! —

— Consiliulu comunalu de Bucuresci a decisu a transforma in monopolu intreprinderea pompeloru funebre in profitulu comunei.

— Ministrulu lucrariloru publice face din nou unu apelu caldurosu, catre toti producatorii si artistii din tíera, spre a da totu concursulu loru pentru cá se putemu fi reprezentati catu mai demnu la viitòrea espositiune universala din Vien'a pentru 1 Maiu viitoriu.

Versailles, 3 Februaru. — Thiers, in siedinti'a comisiunii de trei-dieci, sustiene termenulu de dóue luni pentru promulgarea legiloru, si cere a fi ascultat in interpelatiunile privitòrie la politic'a generale exterióra de care elu singuru este responsabilu; catu pentru afacerile interióre, Ministrii respundu singuri de actele ce'i concerne. Thiers insista fòrte multu asupra institutiunii unei a dóua Camera, si declara ca alte concesiuni mai mari suntu imposibile.

Londra 7 Februaru. — La deschiderea parlamentulu, discursulu tronulu constata ca relatiunile Anglitérei cu tóte puterile straine suntu din cele mai amicale. Discursulu totu-d'ua-data comunica Adunarii ca Englitéra si-a retrasu trupele din insula San-Juan, conformu decisiunii pronuntiate de imperatorele Germaniei in acésta cestiune. Dup'acee-a discursulu anuntia prezentarea proiectulu de lege privitoriu la plat'a desdaunarii catre America, recunoscuta de arbitrariulu de la Geneva in afacerea Alabama, si promite, ca se va presintá si corespondinti'a tienuta cu Rusi'a in cestiunea Asiei centrale.

St Petersburg 4 Februaru. — Le journal de St Petersburg dice ca negociatiunile incepute de trei ani intre Rusia si Anglia in cestiunea Asiei Centrale, privitòrie la fixarea fruntariiloru si la atitudinea celorlora dóue guverne, s'au terminatu intr'unu modu fòrte satisfactoriu. Mentionatulu diariu adauge ca interesele Rusiei cereau pacea in Asia ca si in Europa.

Noutati diverse.

— Dumineca in 4/16 Februaru va tiené Dr. Nicolau Popu in sal'a gimnasiulu romanu unu discursu despre Eroulu **Iancu**. Inceputulu precise la 11 óre a p.

— D. Vasile Zehan u dupa absolverea de 4 ani, jura, absolvendu praxea advocatiale in 20 si 21 Ianuaru facuse censur'a de advocatu scripturistica si in 23 verbala cu unu successu fòrte bunu —; in 29 Ianuaru a depusu si juramentulu — si, dupa cumu scimu, deschise de o cam data cancelari'a advocatiale cu 1-a Februaru in San-Martinu (Dicsó-szt-Márton). Atatu diliginti'a, cá concelistu si concipistu advocatiale, catu si conscientiositatea facia cu partidele — dau cea mai buna recomandatiune d. adv. Zehan inaintea poporulu romanu, carui din anima i a servitu si speramu, ca i va servi aperandui causele si interesele cu devotamentu. —

— In dilele de la 9—16 Ianuaru curentu au fostu 23 bolnavi de angina difterica in Iasi dintre cari: 13 au unctatu din viati'a; 5 s'au insanatosiatu si 5 au remasu bolnavi

Invitatiune

la

balulu reun. junimei comerciante

ce se va tiené la 22 Februaru a. c. in sal'a

Otelu N-ru 1

pe langa tacs'a de intrare de 1 fl. 50 cr. v. a. Considerandu, cumca folosulu curatu se va aplica pentru prosperarea si si in florirea acestei reuniuni tenere pe langa unu scopu nobilu se róga pentru cercetarea cea mai numerósa.

Comitetulu

Bilete de intrare á 1 fl. 50 cr. se afla in praveliile DD. F. v. Gyergyánfy & Sohn. M. & L. Lassló, M. Malcher, H. Wächter si sér'a la cassa.

Bilete pe galeria á 2 fl. pentru statulu numeratu se afla numai in praveli'a Dlui F. v. Gyergyánfy & Sohn. 1—2

Anuntiu.

Subscrisulu amu onóre a face cunoscutu On. Publicu, ca astadi mi am deschisu

Cancelaria advocatiale

iu Brasiovu, tergulu pescelui Nr. 100.

Cunoscintiele teoretice precum si praxea facuta pana acum'a me indreptatiescu a promite clientiloru mei apararea cea mai energica si conscientiosa a intereselor sale la tote Tribunalele si judecatoriile in ori ce felu de procese, civili, cambiali, urbariali si criminali precum si in tote afacerile politice, concursuali si funduarie.

Totu odata voiu ingrigi, cá causele mie incrementiate se se resolve si decida catu mai curendu.

Brasiovu in 6 Fauru 1873.

Nicolau Densusianu,
advocatu.

1—3

Concursu.

Pentru ocuparea urmatóreloru posturi notariali in Comitatulu Turdei, Cerculu Capusiulu:

1. Zau, Siaulia, Grebenisiu salariu anualu 400 fl. pentru cortelu 30 fl. pentru diurnele drumaritului 20 fl. pentru sustinerea cancellarii 20 fl. si pentru tienerea unui servitoriu 120 fl.

2. Pagaceua, Riciu salariu anualu 400 fl. pentru cortelu 20 fl. pentru diurnele drumaritului 20 fl. pentru cancellarii 20 fl. si pentru sustinerea unui servitoriu 80 fl.

3. Capusiulu, Uroiulu, Iclandulu mare si Iclandielulu salariu anualu 400 fl. pentru cortelu 30 fl. pentru drumaritu 20 fl. pentru cancellaria 10 fl. si pentru tienerea unui servitoriu 120 fl.

4. Pétra, Siasia, Sanmargita, Dileutiulu, Oarba, Dileulu, si Vaidei plata anuala 400 fl. pentru cortelu 20 fl. pentru cancellaria 20 fl. pentru drumuri 20 fl. si pentru tienerea unui servitoriu 120 fl.

se escrie concursu pana in 25 Martiu 1873, pana candu doritorii de a ocupa acele posturi voru ave la subscrisulu de asi asterne suplicelile scrise cu mana propria si instructe cu documintele scrise in lege precumu si cu documentulu, ca au depusu censur'a prescisa in antea comisiunii comitatulu Turdei.

Dela Judele cercualu alu Capusiulu.

Zau 7 Februaru 1873.

1—3

Vasile Moga.

Cursurile

la bursa in 24 Jan. 1873 stá asiá:

	fl.	cr.	v. a.
Galbini imperatesci	—	—	—
Napoleoni	8	67	—
Augsburg	107	60	—
Londonu	108	85	—
Imprumutulu nationalu	73	60	—
Obligatiile metalice vechi de 5%	69	75	—
Obligatiunile rurale ungare	80	—	—
„ „ temesiane	78	—	—
„ „ transilvane	77	—	—
„ „ croato-slav.	—	—	—
Actiunile bancei	1001	—	—
„ creditulu	332	25	—